

Bruselj, 28.10.2019
COM(2019) 548 final

**POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

o izvajanju, rezultatih in splošni oceni evropskega leta kulturne dediščine 2018

1. UVOD

1.1. Ozadje: evropska kulturna dediščina kot vir za Evropo

Evropska unija je leto 2018 razglasila za evropsko leto kulturne dediščine.

Evropska kulturna dediščina je „skupni vir spomina, razumevanja, identitete, dialoga, kohezije in ustvarjalnosti za Evropo“¹. „[Z]ajema širok spekter virov, podedovanih iz preteklosti v različnih oblikah in vidikih: opredmetene in neopredmetene ter digitalne (izvorno digitalne in digitalizirane), vanjo pa spadajo spomeniki, znamenitosti, krajine, veščine, običaji, znanje in izrazi človeške ustvarjalnosti, pa tudi zbirke, ki jih ohranjajo in zanje skrbijo razne javne in zasebne ustanove, npr. muzeji, knjižnice in arhivi[, ... in] filmska dediščina“².

V Evropski uniji kot regiji je več kot tretjina vseh znamenitosti, uvrščenih na Unescov seznam svetovne dediščine,³ in četrtna znamenitosti, uvrščenih na njegov reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva⁴. Doslej je znak evropske dediščine⁵ za vlogo v evropski zgodovini prejelo 38 območij. Svet Evrope je potrdil 33 evropskih kulturnih poti⁶. Prek Europeane, digitalne platforme kulturne dediščine Evrope, je dostopnih 54 milijonov predmetov iz 3 700 evropskih kulturnih ustanov. Kar zadeva naravno dediščino, ki je polnopravni del kulturne dediščine, mreža 27 000 zaščitenih območij Natura 2000 pokriva 18 % kopenskih in skoraj 6 % morskih površin v EU.

Kulturna dediščina je tudi vir za Evropo. V sektorju kulturne dediščine je v EU zaposlenih več kot 300 000 ljudi, 7,8 milijona delovnih mest v EU pa je z dediščino povezanih posredno (npr. tolmačenje in varnost).

V tem poročilu je predstavljen pregled izvajanja in rezultatov evropskega leta kulturne dediščine 2018 v skladu s členom 10 Sklepa (EU) 2017/864 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2017⁷.

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A32017D0864>.

² Prav tam.

³ <http://whc.unesco.org/en/list/?&delisted=1>.

⁴ <https://ich.unesco.org/en/lists>.

⁵ https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/actions/heritage-label_en.

⁶ Svet Evrope, 2017.

⁷ Glej opombo 1 zgoraj.

1.2. Cilji evropskega leta kulturne dediščine 2018

S Sklepom (EU) 2017/864 Evropskega parlamenta in Sveta o evropskem letu kulturne dediščine (2018)⁸ (v nadaljnjem besedilu: sklep o evropskem letu kulturne dediščine) so bili določeni splošni in posebni cilji.

Glavni namen evropskega leta je bil spodbuditi skupno doživljanje evropske bogate in raznolike kulturne dediščine ter zavedanje o njenem pomenu, izboljšati ozaveščenost o skupni zgodovini in vrednotah ter okrepiti občutek pripadnosti skupnemu evropskemu prostoru.

Splošni cilji evropskega leta so bili spodbujati in podpirati prizadevanja Unije, držav članic ter regionalnih in lokalnih organov, v sodelovanju s sektorjem kulturne dediščine in širšo civilno družbo, za zaščito, varstvo, ponovno uporabo, krepitev, vrednotenje in promocijo evropske kulturne dediščine, zlasti:

- prispevati k promociji vloge evropske kulturne dediščine kot bistvenega sestavnega dela kulturne raznolikosti in medkulturnega dialoga [...];
- krepiti prispevek evropske kulturne dediščine k družbi in gospodarstvu z neposrednim in posrednim gospodarskim potencialom [...];
- prispevati k promociji kulturne dediščine kot pomembnega elementa odnosov med Unijo in tretjimi državami [...]⁹.

1.3. Raziskava Eurobarometer o kulturni dediščini

Da bi se pripravili na evropsko leto, je bila konec leta 2017 izvedena posebna raziskava Eurobarometer¹⁰. Njen namen je bil oceniti odnos Evropejcev do kulturne dediščine in njihova stališča.

Raziskava je pokazala, da Evropejci menijo naslednje:

- kulturna dediščina se jim zdi pomembna zanje osebno (84 %), pa tudi za njihove skupnosti (84 %), regijo (87 %), državo (91 %) in EU kot celoto (80 %);
- javni organi bi morali za kulturno dediščino nameniti več sredstev (74 %), skupaj z organi na ravni EU pa bi morali storiti kar največ za varstvo kulturne dediščine;
- na kulturno dediščino so ponosni (82 %) ter se strinjajo, da lahko izboljša kakovost življenja (71 %) in okrepi občutek pripadnosti Evropi (70 %).

2. IZVAJANJE EVROPSKEGA LETA KULTURNE DEDIŠČINE 2018

Za izvajanje evropskega leta kulturne dediščine 2018 je bil uporabljen decentraliziran pristop.

2.1. Upravljanje evropskega leta kulturne dediščine 2018

Na nacionalni ravni so evropsko leto usklajevali nacionalni koordinatorji, ki so zastopali sodelujoče države – vseh 28 držav članic ter devet pridruženih držav (Albanijo, Bosno in Hercegovino, Republiko Severno Makedonijo, Islandijo, Črno goro, Norveško, Švico, Gruzijo in Srbijo).

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A32017D0864>.

⁹ Sklep (EU) 2017/864.

¹⁰ https://europa.eu/cultural-heritage/node/213_sl.

Na evropski ravni so bili za izvajanje evropskega leta odgovorni skupaj Evropska komisija (do 15 GD), Evropski parlament, Svet EU, Odbor regij in Evropski ekonomsko-socialni odbor. Komisija je zagotavljala usklajevanje evropskega leta na ravni Unije.

Evropski komisiji je pomagala skupina 38 organizacij civilne družbe (odbor deležnikov), izbranih na podlagi odprtega in preglednega postopka po odprtem pozivu k sodelovanju. Sodelovala sta tudi Unesco in Svet Evrope.

V letih 2017 in 2018 je Komisija za usklajevanje vodenja evropskega leta sklicala šest srečanj odbora deležnikov in nacionalnih koordinatorjev, predstavniki Evropskega parlamenta pa so na srečanjih sodelovali kot opazovalci.

2.2. Sredstva

Evropskemu letu kulturne dediščine 2018 je bil v skladu z navedenim Sklepom (EU) 2017/864 za leti 2017 in 2018 dodeljen proračun v višini 8 milijonov EUR. Večji del proračuna je bil namenjen financiranju posebnega razpisa za projekte sodelovanja v okviru programa Ustvarjalna Evropa (4,8 milijona EUR). Komisija je poleg tega ta proračun porabila za podpiranje projektov na evropski ravni, kot so sodelovanje z Mednarodnim svetom za spomenike in spomeniška območja (ICOMOS) glede standardov kakovosti EU za ukrepe v zvezi s kulturno dediščino¹¹, projekt WeAre#EuropeForCulture¹², projekt „The Faro Way“ s Svetom Evrope¹³ ter skupni projekt EU in Unesca o opolnomočenju mladih na področju dediščine¹⁴, ter komunikacijsko kampanjo in raziskavo Eurobarometer¹⁵ (skupaj 2,8 milijona EUR). Preostali proračun se je porabil za več podpornih dejavnosti in dejavnosti usklajevanja.

3. KLJUČNE DEJAVNOSTI

3.1. Komunikacijska kampanja

Na ravni EU je bila organizirana komunikacijska kampanja. Glavni ciljni skupini sta bili šolarji (10–15 let) in mladi (15–25 let).

Komunikacijsko gradivo, ki je bilo vsem državam članicam dano na voljo v njihovih jezikih, je zajemalo grafično podobo z logotipom, oblikovanim posebej za evropsko leto kulturne dediščine v vseh 24 jezikih EU, slogan „Naša dediščina: kjer preteklost sreča prihodnost“, spletno stran¹⁶, tiskano in avdiovizualno komunikacijsko gradivo v vseh jezikih EU ter zbirko orodij za učitelje¹⁷. Poleg tega je začelo izhajati dvomesečno glasilo, ki ima več kot 8 000 bralcev (največ naročnikov je iz Španije, Italije, Belgije, Grčije in Francije).

Kampanja v družbenih medijih je dosegla približno 18 milijonov ljudi, večinoma mladih (starostni skupini 18–24 let in 25–34 let sta vsaka predstavljali približno 31–35 %). Leta 2018 se je oznaka #EuropeFor Culture na platformah družbenih medijev pojavila 146 000-krat.

Evropsko leto kulturne dediščine je bilo precej odmevno tudi v tradicionalnih tiskanih medijih (objavljenih je bilo 26 544 člankov v medijih, ki so skupaj dosegli 5,3 milijona bralcev

¹¹ <http://openarchive.icomos.org/2083/>.

¹² <https://www.photoconsortium.net/we-are-europeforculture/>.

¹³ <https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/the-faro-way>.

¹⁴ <https://en.unesco.org/news/new-network-young-cultural-heritage-professionals-emerges-unescoeu-project>.

¹⁵ http://data.europa.eu/euodp/sl/data/dataset/S2150_88_1_466_ENG.

¹⁶ https://europa.eu/cultural-heritage/european-year-cultural-heritage_sl.

¹⁷ https://europa.eu/learning-corner/home_sl.

spletnih vsebin). Kanal ARTE je ponujal vsebine, povezane z evropskim letom kulturne dediščine 2018, v petih jezikih.

3.2. Dogodki in pobude na ravni držav članic in na ravni EU

Skupaj je bilo leta 2018 organiziranih več kot 23 000 dogodkov z več kot 12,8 milijona udeležencev (11,7 milijona udeležencev dogodkov, ki so jih organizirale države članice in deležniki, ter 1,1 milijona udeležencev dogodkov, ki so jih organizirale institucije EU)¹⁸. Znak evropskega leta kulturne dediščine 2018 je bil podeljen 13 000 dogodkom (od tega jih je samo na Irskem potekalo 2 300).

Poleg tega so tretje države, povezane z letom kulturne dediščine, izvedle več kot 620 pobud in dogodkov z več kot 600 000 udeleženci.

38 organizacij, ki so bile članice odbora deležnikov, vključno z Unescom in Svetom Evrope, je izvedlo 475 dogodkov in pobud s skoraj 400 000 udeleženci. Med vodilnimi pobudami je bil vrh evropske kulturne dediščine, ki je junija 2018 potekal v Berlinu pod geslom „Sharing heritage – sharing values“ (Skupna dediščina – skupne vrednote) in na katerem je bil oblikovan berlinski poziv k ukrepanju z naslovom „Cultural Heritage for the Future of Europe“ (Kulturna dediščina za prihodnost Evrope), ki ga je podpisalo več kot 2 200 državljanov in organizacij¹⁹.

Evropski parlament je na temo evropske kulturne dediščine organiziral konferenco na visoki ravni in medparlamentarno srečanje odborov. Evropski ekonomsko-socialni odbor in Evropski odbor regij sta prav tako organizirala več posebnih dogodkov in komunikacijskih dejavnosti.

3.3. Projekti, ki jih financira EU, in deset evropskih pobud

Komisija je v okviru programa Ustvarjalna Evropa objavila poseben razpis za zbiranje predlogov. Izmed 77 prijav je bilo izbranih 29 projektov nadnacionalnega sodelovanja v skupni vrednosti 4,8 milijona EUR²⁰.

Redni razpis za projekte sodelovanja v okviru programa Ustvarjalna Evropa 2018 je bil odprt tudi za projekte kulturne dediščine. Posledično je bilo leta 2018 skupaj prek programa Ustvarjalna Evropa dodeljenih 10,3 milijona EUR za 35 projektov na področju kulturne dediščine, medtem ko je bilo leta 2016 dodeljenih 4,9 milijona EUR za 16 projektov.

Kot je predvideno v členu 8 Sklepa (EU) 2017/864, so se poleg tega za ukrepe na področju kulturne dediščine namenila znatna sredstva iz več programov EU. Evropsko leto je bilo horizontalna prednostna naloga programa Erasmus+ za leto 2018, v okviru katerega je bilo 965 projektom na področju sodelovanja in mobilnosti, ki so obravnavali kulturno dediščino, dodeljenih skoraj 92 milijonov EUR.

V okviru Kohezijskega sklada je bilo v obdobju 2014–2020 za kulturno dediščino prvotno namenjenih 6 milijard EUR. Posodobljeni podatki o naložbah iz ESRR v ukrepe kulturne dediščine so na voljo na platformi s podatki o koheziji²¹. V letih 2018 in 2019 je bilo v okviru

¹⁸ Ocene na podlagi četrtnih poročil o spremljanju, vključno s podatki, ki so jih posredovali nacionalni koordinatorji držav članic EU, organizacije, ki so bile članice odbora deležnikov evropskega leta kulturne dediščine, ter institucije EU.

¹⁹ <http://www.europanostra.org/wp-content/uploads/2018/06/Berlin-Call-Action-Cultural-Heritage-Future-Europe.pdf>.

²⁰ Razpis je bil osredotočen na dve temi: krepitev občutka pripadnosti skupnemu evropskemu prostoru (12 projektov – 41 % vseh sredstev) in spodbujanje kulturne dediščine kot vira navdiha za sodobno umetniško ustvarjanje (17 projektov – 59 % vseh sredstev).

²¹ <https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/9gyi-w56p>.

programa Obzorje 2020 za raziskovalne projekte na področju kulturne dediščine namenjenih do 100 milijonov EUR. Financiranje EU za okolje prek programa LIFE, ki se osredotoča na območja Natura 2000, je prav tako imelo pomembno vlogo v evropskem letu, kar velja tudi za programe o kulturnem turizmu^{22 23} in državljanstvu prek programa Evropa za državljane.

V okviru skupne kmetijske politike so bile prek Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) podprte tudi številne pobude, povezane s kulturno dediščino podeželja.

Komisija je leta 2018 še naprej politično in finančno podpirala Europeano, vseevropsko spletno platformo za kulturno dediščino.

Za dopolnitev tega financiranja je Komisija vodila dolgoročne projekte in pobude, osredotočene na deset tem (t. i. deset evropskih pobud). Te so se izvajale v sodelovanju s Svetom Evrope, Unescom ter drugimi partnerji in organizacijami deležnikov.

3.4. Nadnacionalne pobude

Pod okriljem evropskega leta kulturne dediščine 2018 je bilo razvitih več čezmejnih evropskih pobud, ki so jih predlagali deležniki in nacionalni koordinatorji.

Primeri vključujejo projekte, kot so #Ode2JoyChallenge²⁴ organizacije Europa Nostra (25 držav), dogodek „Work It Out“²⁵ organizacije European Route of Industrial Heritage, v okviru katerega je 3 000 mladih hkrati plesalo v desetih državah po vsej Evropi, ter pobudo „The Torch Initiative“²⁶, ki jo je usklajevala organizacija Future of Religious Heritage in katere namen je bil zbrati osebne spomine in zgodbe ljudi, povezane z versko dediščino.

Primeri pobud, ki so jih vodile države članice in ki so se razširile po vsej Evropi, sta pobuda „Rendez-vous aux Jardins“²⁷, ki jo je organiziralo francosko ministrstvo za kulturo (16 držav), in „Ringing the Bells“²⁸, ki jo je vodil nemški odbor za kulturno dediščino (v 25 državah je na mednarodni dan miru 21. septembra 2018 hkrati zvonilo 800 zvonov).

3.5. Svetovna razsežnost evropskega leta 2018

Evropsko leto je imelo svetovno razsežnost. Pridružile so se mu države Zahodnega Balkana (Albanija, Bosna in Hercegovina, Republika Severna Makedonija, Črna gora in Srbija) ter Gruzija, Islandija, Norveška in Švica.

V okviru evropskega leta se je podpora namenila tudi izgradnji zmogljivosti v sektorju dediščine po vsem svetu²⁹.

Delegacije EU po vsem svetu so k spodbujanju mednarodne prepoznavnosti leta prispevale z različnimi dejavnostmi.

²² Program za konkurenčnost podjetij ter mala in srednja podjetja (https://ec.europa.eu/growth/smes/cosme_sl).

²³ 02 02 77 21 Pripravljalni ukrep – Nadnacionalni evropski turistični proizvodi, povezani s kulturo.

²⁴ <https://www.europanostra.org/ode-joy-challenge/>.

²⁵ <https://www.erih.net/projects/erih-dance-event-work-it-out/>.

²⁶ <https://www.frh-europe.org/projects/frh-torch/more-information/>.

²⁷ <https://rendezvousauxjardins.culture.gouv.fr/>.

²⁸ <https://sharingheritage.de/en/projects/friede-sei-ih-erst-gelaeute-ringing-the-bells/>.

²⁹ – Projekti: podpiranje vzpostavitve trajnostne mreže upravljavcev dediščine prek projekta za pot kulturne dediščine Zahodnega Balkana;
– izgradnja zmogljivosti za boj proti nedovoljeni trgovini z dediščino ter plenjenju in uničevanju dediščine v Iraku, Libiji, Siriji in Jemnu prek skupnega projekta z Unescom
– ter obravnavanje ključnih razvojnih ciljev v Iranu, Afganistanu in Srednji Aziji prek koridorjev dediščine vzdolž svilne ceste (podpora v višini 3,4 milijona EUR) (<https://en.unesco.org/silkroad/about-silk-road>).

4. REZULTATI POLITIK NA RAVNI EU

Poleg različnih dogodkov po vsej Evropi in drugod je evropsko leto prineslo številne dosežke in rezultate politik.

4.1. Vključevanje za kulturno dediščino

V okviru evropskega leta je bila sprožena vrsta pobud za vključevanje mlajših in starejših generacij, strokovnjakov in lokalnih skupnosti na področju kulturne dediščine in njene evropske razsežnosti. Dosežki so med drugim vključevali naslednje:

- 30 milijonov ljudi je sodelovalo na 60 000 dogodkih v okviru posebnih tematskih dni evropske kulturne dediščine, namenjenih evropskemu letu³⁰;
- Europeana je izvajala številne dejavnosti ozaveščanja, da bi podprla digitalno dostopnost virov dediščine;
- podeljena je bila posebna nagrada v sklopu nagrade Evropske komisije za dostopno mesto 2019 („Access City Awards 2019“)³¹, ki sta jo prejeli mesti Vilborg (Danska) in Monteverde (Italija), ker sta izboljšali dostopnost za invalide;
- Skupno raziskovalno središče Evropske komisije je razvilo nova orodja za spodbujanje vključenosti državljanov na področju kulturne dediščine: spletno platformo „Story Maps“³² (interaktivne in lahko dostopne informacije o pobudah pod vodstvom Evropske unije na področju kulturne dediščine v Evropi) in spletno aplikacijo „Cultural Gems“³³ (za deljenje in širjenje znanja o kulturnih prizoriščih v evropskih mestih);
- kulturna dediščina je bila leta 2018 prednostna tema v skupnosti eTwinning za učitelje in šole v Evropi. V knjigi e-Twinning z naslovom „Europe’s cultural heritage through eTwinning“ (Evropska kulturna dediščina v projektih e-Twinning)³⁴ so predstavljeni primeri projektov in dejavnosti; sklepne konference se je udeležilo 600 ljudi;
- z zbirko orodij in spletno igro v vseh jezikih EU je bila učiteljem vseh predmetov oziroma smeri zagotovljena podpora pri vključevanju kulturne dediščine v pouk³⁵;
- 15 000 mladih Evropejcev je odkrivalo kulturno dediščino Evrope prek pilotne pobude DiscoverEU;
- mladi so se v okviru evropske solidarnostne enote udeleževali kot prostovoljci v projektih na področju dediščine.

4.2. Trajnost kulturne dediščine

Leta 2018 so Evropska komisija in partnerske organizacije izvedle več ukrepov za vključevanje kulturne dediščine v okoljske in arhitekturne politike ter politike načrtovanja. Dosežki so med drugim vključevali naslednje:

- deklaracijo iz Leeuwardna³⁶ o prilagodljivi ponovni uporabi stavbne dediščine;
- katalog najboljših praks pri uporabi naložb iz Evropskega sklada za regionalni razvoj, vključno s programi Interreg, za boljšo zaščito, ponovno uporabo, krepitev in spodbujanje kulturne dediščine³⁷;

³⁰ Knjižica s 101 zamislijo za dogodke v okviru dni evropske kulturne dediščine 2018 – https://europa.eu/cultural-heritage/node/715_sl.

³¹ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=sl&pubId=8208&furtherPubs=yes>.

³² <http://eu-commission.maps.arcgis.com/apps/MapJournal/index.html?appid=e3e538d4e4b743c8a6bc7a363fbc2310>.

³³ <https://culturalgems.jrc.ec.europa.eu>.

³⁴ <https://www.etwinning.net/eun-files/Online%20-%20eTwinning%20publication%2024.09.2018.pdf>.

³⁵ https://europa.eu/learning-corner/sites/teachers2/files/files/eych-2018-toolkit-teachers_sl.pdf.

³⁶ https://europa.eu/cultural-heritage/news/declaration-adaptive-reuse-built-heritage-adopted_en.

- poročilo³⁸ o povezavah med dediščino in omrežjem Natura 2000³⁹⁴⁰;
- priporočila politik⁴¹ za trajnostni kulturni turizem, skupaj z novo opredelitvijo trajnostnega kulturnega turizma;
- 18 evropskih destinacij odličnosti⁴² je prejelo nagrado evropskih destinacij odličnosti (EDEN) za posebno turistično ponudbo, ki temelji na lokalnih opredmetenih kulturnih virih⁴³;
- projekt „World Heritage Journeys in the EU“ v sodelovanju z Unescom, ki povezuje 34 prepoznavnih in manj znanih znamenitosti z Unescovega seznama svetovne dediščine v 19 evropskih državah⁴⁴;
- šest nadnacionalnih projektov, v katerih je sodelovalo 46 upravičencev, je z uporabo tehnologij, povezanih s kulturnimi in ustvarjalnimi sektorji, promoviralo nadnacionalne turistične proizvode, povezane z evropsko kulturno dediščino⁴⁵;
- deklaracijo iz Barcelone⁴⁶ za izboljšanje trajnosti in konkurenčnosti družbenih in kulturnih vplivov turizma v Evropi.

4.3. Varstvo kulturne dediščine

Evropsko leto kulturne dediščine 2018 je spodbudilo široko mobilizacijo za izboljšanje varstva kulturne dediščine na evropski ravni. Dosežki so med drugim vključevali naslednje:

- „evropska načela kakovosti za ukrepe, financirane s sredstvi EU, z morebitnim vplivom na kulturno dediščino“, pripravljena v sodelovanju z Mednarodnim svetom za spomenike in spomeniška območja (ICOMOS)⁴⁷;
- študijo o varstvu kulturne dediščine pred naravnimi nesrečami in nesrečami, ki jih povzroči človek – prvi pregled strategij in orodij na ravni EU, ki prispevajo k izvajanju Sendajskega okvira za zmanjševanje tveganja nesreč in utirajo pot k izboljšanju sodelovanja med državami članicami⁴⁸;
- raziskovalne projekte in projekte izgradnje zmogljivosti za boljše razumevanje tveganja nesreč za kulturno dediščino⁴⁹ in krepitev preventivnih ukrepov;
- študijo o nedovoljeni trgovini s predmeti kulturne dediščine in uporabi razpoložljivih tehnologij za boj proti njej, ki prispeva k boljšemu razumevanju te kriminalne dejavnosti in njenemu preprečevanju⁵⁰;

³⁷ E-knjiga „Connecting Cultures, Connected Citizens“ (Povezovanje kultur, povezani državljani) –

<http://www.interact-eu.net/library/e-book-connecting-cultures-connected-citizens/pageflip>.

³⁸ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/links_natural_cultural_heritage_en.htm.

³⁹ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/index_en.htm.

⁴⁰ http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/pdf/case_study_natura2000_cultural_heritage.pdf.

⁴¹ Priporočila delovne skupine za odprto metodo koordinacije na področju trajnostnega kulturnega turizma. Glej

https://europa.eu/cultural-heritage/node/809_sl.

⁴² https://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/eden/about/themes_sl#y2017.

⁴³ https://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/eden/about/themes_sl#y2017.

⁴⁴ <https://visitworldheritage.com/en/eu/>.

⁴⁵ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/29223>.

⁴⁶ Na pobudo mreže NECSTouR v sodelovanju z Evropsko komisijo za turizem, organizacijo Europa Nostra in Evropsko mrežo kulturnega turizma ter s podporo zveze evropske dediščine 3.3.

Glej: <http://necstour.eu/news/barcelona-declaration-“better-places-live-better-places-visit”-necstour’s-legacy-2018-european>.

⁴⁷ <http://openarchive.icomos.org/2083/>.

⁴⁸ <https://publications.europa.eu/sl/publication-detail/-/publication/8fe9ea60-4cea-11e8-be1d-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-71040971>.

⁴⁹ V skladu s Sendajskim okvirom za zmanjševanje tveganja nesreč, cilj C (ocena neposredne gospodarske izgube),

https://www.unisdr.org/files/43291_sendaiframeworkfordrren.pdf.

- nabor orodij, razvitih v sodelovanju z Unescom, za evropske pravosodne uradnike in uradnike organov kazenskega pregona za boj proti nedovoljeni trgovini s predmeti kulturne dediščine⁵¹;
- oceno možnosti za spodbujanje uporabe programa EU za opazovanje Zemlje Copernicus za ohranjanje, spremljanje in upravljanje kulturne dediščine⁵²;
- mobilizacijo sektorjev varstva kulturne in zgodovinske dediščine k podnebnim ukrepom v podporo Pariškemu sporazumu v okviru dogodka „Climate Heritage Mobilisation“. Ta je bil v sodelovanju z Mednarodnim svetom za spomenike in spomeniška območja (ICOMOS) organiziran v okviru svetovnega vrha o podnebnih ukrepih 2018⁵³.

4.4. Inovacije

Evropsko leto 2018 je spodbudilo obsežna prizadevanja za oblikovanje inovativnih in najsodobnejših rešitev za izzive v sektorju kulturne dediščine. Dosežki so med drugim vključevali naslednje:

- publikacijo „Policy Review: Innovation in Cultural Heritage Research“ (Pregled politike: Inovacije na področju raziskav kulturne dediščine)⁵⁴, sveženj rezultatov Cordis z naslovom „Heritage at Risk: EU research and innovation for a more resilient cultural heritage“ (Ogrožena dediščina: raziskave in inovacije EU za odpornejšo kulturno dediščino)⁵⁵ in publikacijo „Innovative solutions for Cultural Heritage“ (Inovativne rešitve za kulturno dediščino)⁵⁶;
- priročnik dobrih praks za kulturne in izobraževalne institucije z naslovom „Fostering cooperation in the European Union on skills, training and knowledge transfer in cultural heritage professions“ (Spodbujanje sodelovanja v Evropski uniji glede spretnosti, usposabljanja in prenosa znanja v poklicih na področju kulturne dediščine)⁵⁷;
- pripravo nove različice primerjalnega orodja „Cultural and Creative Cities Monitor“⁵⁸ za spremljanje uspešnosti kulturnih in ustvarjalnih mest v Evropi;
- skupni pilotni projekt „STEPS“⁵⁹ Evropske unije in Sveta Evrope, ki je namenjen proučevanju vzdržnih modelov participativnega upravljanja;
- skupni projekt Evropske unije in Sveta Evrope z naslovom „The Faro Way“: okrepljeno sodelovanje na področju kulturne dediščine⁶⁰;

⁵⁰ <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d79a105a-a6aa-11e9-9d01-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF>.

⁵¹ <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000266098>.

⁵² https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/220f385f-76bd-11e9-9f05-01aa75ed71a1/language-en?WT.mc_id=Selectedpublications&WT.ria_c=677&WT.ria_f=3988&WT.ria_ev=search.

⁵³ <https://www.globalclimateactions Summit.org/events/cultural-heritage-network-2/>.

⁵⁴ <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1dd62bd1-2216-11e8-ac73-01aa75ed71a1>.

⁵⁵ <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1dcbe60b-79ba-11e8-ac6a-01aa75ed71a1/>.

⁵⁶ <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2a7477b0-e988-11e8-b690-01aa75ed71a1/language-en>.

⁵⁷ <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/e38e8bb3-867b-11e9-9f05-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-98656174>.

⁵⁸ <https://composite-indicators.jrc.ec.europa.eu/cultural-creative-cities-monitor/>.

⁵⁹ <https://www.coe.int/en/web/interculturalcities/cultural-heritage-and-diversity>.

⁶⁰ <https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/-/new-joint-project-the-faro-way-enhanced-participation-in-cultural-heritage->.

- poročilo skupine strokovnjakov EU o participativnem upravljanju na področju kulturne dediščine⁶¹.

5. SPREMLJANJE – EVROPSKI OKVIR UKREPANJA NA PODROČJU KULTURNE DEDIŠČINE

Da bi zagotovili dolgoročen učinek evropskega leta, je Evropska komisija 5. decembra 2018 objavila evropski okvir ukrepanja na področju kulturne dediščine⁶² (SWD(2018) 491), v katerem je opredeljena skupna usmeritev za dejavnosti, povezane z dediščino, na evropski ravni, zlasti v okviru politik in programov EU.

Evropski okvir ukrepanja temelji na štirih načelih, petih stebrih in 65 ukrepih.

Štiri načela evropskega okvira ukrepanja na področju kulturne dediščine: pristop, osredotočen na ljudi, vključevanje v različne politike EU, z dokazi podprto oblikovanje politik in sodelovanje več deležnikov.

Pet področij ukrepanja:

- kulturna dediščina za vključujočo Evropo: udeležba in dostop za vse;
- kulturna dediščina za trajnostno Evropo: pametne rešitve za povezano in trajnostno prihodnost;
- kulturna dediščina za odporno Evropo: varstvo ogrožene dediščine;
- kulturna dediščina za inovativno Evropo: mobilizacija znanja in raziskav;
- kulturna dediščina za močnejša svetovna partnerstva: krepitev mednarodnega sodelovanja.

Z okvirom je bila prav tako vzpostavljena nova strokovna skupina Komisije z več deležniki za kulturno dediščino⁶³, ki bo delovala kot platforma za posvetovanje in izmenjavo najboljših praks za trajnostne in participativne politike na področju kulturne dediščine v Evropi.

6. SPLOŠNA OCENA

Evropsko leto je bilo uspešno pri krepitevi evropske razsežnosti kulturne dediščine.

V izjavi, ki so jo ministri za kulturo držav članic EU sprejeli v Bukarešti 16. aprila 2019⁶⁴, je navedeno, da je „uspeh evropskega leta kulturne dediščine 2018 temeljil na ustreznem okviru upravljanja z več deležniki, jasni tematski osredotočenosti, vključenosti različnih delov družbe in čezmejnem sodelovanju“⁶⁵.

Ministri za kulturo so pozdravili evropski okvir ukrepanja na področju kulturne dediščine in izrazili podporo nadaljnjemu ukrepanju EU na tem področju v skladu s smernicami, navedenimi v okviru ukrepanja.

Evropski parlament je odločno podprl evropsko leto in nadaljnje ukrepe na ravni EU v korist dediščine. Člani Odbora za kulturo so med razpravo o rezultatih leta kulturne dediščine izrazili priznanje, da gre za enega pomembnejših uspehov te Komisije, kar zadeva politične

⁶¹ <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/b8837a15-437c-11e8-a9f4-01aa75ed71a1/language-en>.

⁶² <https://ec.europa.eu/culture/sites/culture/files/library/documents/staff-working-document-european-agenda-culture-2018.pdf>.

⁶³ https://ec.europa.eu/culture/news/call-applications-cultural-heritage-forum_en.

⁶⁴ <https://www.consilium.europa.eu/media/39209/190416-bucharest-declaration-on-the-role-of-culture-in-building-europes-future.pdf>.

⁶⁵ <https://www.consilium.europa.eu/media/39209/190416-bucharest-declaration-on-the-role-of-culture-in-building-europes-future.pdf>.

pobude in izvajanje. Pohvalili so model celostnega upravljanja in sodelovalni duh več deležnikov ter pozvali k ambicioznemu nadaljnjemu ukrepanju⁶⁶.

7. SKLEP

Evropsko leto kulturne dediščine je pozitivno vplivalo na dožemanje evropske kulturne dediščine kot pomembnega vira za Evropo. S poudarjanjem evropske kulturne dediščine v agendi EU in nacionalnih agendah ter široko mobilizacijo akterjev je evropsko leto kulturne dediščine prispevalo k medkulturni razpravi o tem, kaj je Evropi skupno.

Na podlagi rezultatov evropskega leta kulturne dediščine in ob upoštevanju načel, opredeljenih v evropskem okviru ukrepanja, bo Komisija skupaj z državami članicami in deležniki na področju kulturne dediščine tudi v prihodnje izvajala dolgoročnejšo vizijo za upravljanje, varstvo in krepitev evropske kulturne dediščine.

⁶⁶ Seja Odbora za kulturo z dne 2. aprila 2019, <https://europarl.europa.eu/ep-live/sl/committees/video?event=20190402-0900-COMMITTEE-CULT>.